

EIROPAS KAIMIŅATTIECĪBU POLITIKA – SOCIĀLIE JAUTĀJUMI

TAISNĪGUMAM IR NOZĪME

Eiropas kaimiņattiecību politika

ec.europa.eu/world/enp

Eiropas Komisija
Ārējo attiecību
ģenerāldirektorāts
B – 1049 Brisele
enp-info@ec.europa.eu

NF-30-08-042-LV-D

- ES dalībvalstis
- EKP partnervalstis
- Kandidātvalstis dalībai ES
- Iespējamās kandidātvalstis dalībai ES

Partnerība attīstībai

Šešsauena, kuras ainavai raksturīgas skaistas balti zilās mājiņas, atrodas neticami pasakainajos Marokas Rifa kalnos. Tomēr šajā diezgan nomaļajā apgabalā ar skarbajiem dzīves apstākļiem vietējā sabiedrība sastopas ar nopietnām grūtībām, un ļoti izplatīta parādība laukos ir nabadzība.

Ar ES atbalstu tiek īstenots nozīmīgs plāns, lai simtiem kvadrātkilometru lielā apgabalā, kas stiepjas visapkārt Šešsauenai, uzlabotu dzīves apstākļus. „Mūsu galvenais mērķis ir palielināt ienākumus un saglabāt dabas resursus,” sacīja iniciatīvas vadītājs Abdelsalams Krikijis.

Šī programma, kas ir viens no šāda veida plāniem Magrebas reģionā, atbalsta ražīgāku un ilgtspējīgāku lauksaimniecību, mežu atjaunošanu, lopkopību, infrastruktūru, veselības aprūpi, reģiona dabas parka izveidošanu, reģionā ražotas produkcijas gadatirgus u.c. „Vietējās sabiedrības iesaistīšanās ir viens no svarīgākajiem priekšnoteikumiem, lai mēs gūtu panākumus,” uzsvēra Hasans Berhili, kas koordinē dažādo šīs jomas projektu vadību.

Tāpat ES finansētais kooperatīvs sniedz lauksaimniekiem plašu atbalsta pakalpojumu klāstu. „Mēs cenšamies vairot lauksaimnieku zināšanas par to, ka olīveļļas kvalitāte ir atkarīga arī no piemērotām lauksaimniecības tehnoloģijām, pareizas glabāšanas un pārvadāšanas,” sacīja kooperatīva vadītājs Abdelrāmans Elhavadža. „Lauksaimnieki no mums gūst atbalstu un apmācību šajās jomās.” Ir beigusies pirmā spiedes darba sezona, kuras laikā lielākā daļa no 70 kooperatīva biedriem un 205 citi lauksaimnieki saražoja 40 tonnas eļļas, izspiežot gandrīz 220 tonnas olīvu.

Kopīgs darbs

Pateicoties šai programmai, Šešsauena kļuvusi par aktīvu kooperatīvu centru. Tajā darbojas biškopju, kazu ganāmpulku īpašnieku, trušu audzētāju un citu veidu kooperatīvi. Kāds biškopju kooperatīvs visu gadu ražo pilnu klāstu meža ziedu medus. Atkarībā no gadalaika bites vāc citronkoka, eikalipta, mārсила vai ceratoniju koka ziedu putekšņus, tādējādi radot dažādu garšu medu.

„Pārvietojot bišu stropus uz dažādām meža vietām, kooperatīvs ir ieviesis vienu no vislieliskākajām inovācijām. Tāpat mums tagad ir daudz vieglāk iepirkt materiālus, ieviest jaunas tehnoloģijas un virzīt tirgū saražoto produkciju,” sacīja kooperatīva biedrs Azhars Elazuzi. „Sešu gadu laikā kopš mūsu apvienošanās ražošanas apjomi palielinājušies desmitkārtīgi.”

Kazu audzēšana ir viens no vietējās ekonomikas balsiem. Lai šo ganāmpulku īpašnieki varētu pēc iespējas lietderīgāk izmantot kazas pienu, nesen tika atvērts kazas piena siera ražotnes kooperatīvs.

„Šo biedrību izveidojām, iesaistot vietējos ganāmpulku īpašniekus,” sacīja ražotnes vadītājs Muhameds Bueisa. „Tāpat mēs palīdzam lauksaimniekiem uzlabot kazu audzēšanas metodes un dalāmies pieredzē un zinātnībā.”

Modernā ražotne no lauksaimniekiem iepērk kazas pienu par cenām, kas ir augstākas nekā tirgus cenas, un izmanto pienu mīkstā siera un nogatavināta siera ražošanai. Telpās tiek rūpīgi ievērota higiēna un regulāri pārbaudīta kvalitāte. „Mēs veicam analīzi visam ražošanas ciklam,” sacīja viena no ražotnes laboratorijas tehniķēm, gados jaunā Zeinaba Rati. Viņa ir sajūsmā, ka ne tikai atradusi savu pirmo darbu, bet tas arī atbilst viņas kvalifikācijai.

Pamatojoties uz vispusīgu pētījumu par Marokas kazas piena siera tirgu, kooperatīvs izplata sava zīmola produkciju visā valstī.

Sadarbības augļi

Muhameds Bukaidi ir čakls lauksaimnieks, kam pieder neliela saimniecība. Šajā skarbajā kalnu apvidū viņam pieder olīvu un ceratoniju koki, bišu saime un kazu ganāmpulks, lai varētu savilkt galus kopā.

Bukaidi ir no sirds priecīgs, jo Rifa kalnu Šešsauenas apgabalā sadarbības rezultātā ir atvērta jauna olīvu spiede ar modernām tehnoloģijām. „Mūsu ģimenei pieder parasta spiede, taču mēs izvēlamies izmantot moderno, jo ar to var saražot labākas kvalitātes eļļu lielākos apjomos, turklāt izmantojot mazāk darbaspēka,” viņš skaidroja.

Ar tradicionālajām metodēm eļļas daudzums ir aptuveni 14 % no visas olīvu masas. Jaunajā spiedē šī attiecība palielināta līdz 21 %. Turklāt izspiestā eļļa ir viendabīgāka, un tai piemīt daudz zemāka skābuma pakāpe, tādēļ tā ir kvalitatīvāka. Sadarbībā ar kooperatīvu, kas izveidojis savu produkcijas sadales tīklu, Bukaidi ražotā eļļa nodrošina par 60 % lielākus ienākumus nekā agrāk. „Papildu ieņēmumus izmantoju ģimenes dzīves apstākļu uzlabošanai,” paplīkšķinot pa dēla plecu, sacīja starojošais tēvs.

Nesen veiktā pētījumā atklāts, ka lielākā daļa Eiropas Savienības iedzīvotāju atbalsta tuvāku sadarbību ar kaimiņvalstīm. Viņi uzskata, ka ciešāka saikne varētu nostiprināt mieru un demokrātiju.

Tieši tāds ir Eiropas kaimiņattiecību politikas (EKP) nolūks. EKP, kas izveidota 2003.–2004. gadā ar mērķi satuvināt paplašināto ES un tās kaimiņvalstis, paredzēta konkrētiem reformu atbalsta un labklājības celšanas pasākumiem, lai uzlabotu ikdienas dzīvi ES kaimiņvalstu ļaudīm.

Kā gan tas viss tiek īstenots? ES un ikviena kaimiņvalsts vienojas par to, kā veidot ciešākas attiecības un atbalstīt reformas 3–5 gadu ilgā laikposmā. Visus kopīgās apņemšanās aspektus izklāsta tā dēvētajos rīcības plānos. Eiropas Kaimiņattiecību un partnerattiecību instruments (EKPI) ir gan praktisku zināšanu, gan finansējuma avots (gandrīz 12 miljardi eiro no 2007. līdz 2013. gadam) modernizācijas un reformu atbalstam.

Kopš 20. gs. 90. gadu sākuma Ludmila Gvozdiņa ar vīru un ģimeni dzīvo VIPP centrā

Labāka sabiedrība visās jomās

Ikviena sabiedrība sastopas ar nabadzības, izglītības trūkuma, atstumtības, slimību u.c. radītām problēmām. ES savu atbalstu nodrošina daudziem – bēgļiem, valsts iekšienē pārvietotām personām, mazaizsargātiem bērniem, nabadzīgām lauku un pilsētu kopienām.

Gluži kā mājās

Dziedot tautā iecienītu dziesmiņu par Tbilisi, Ketevāna šķiet tikpat laimīga un bezrūpīga kā daudzi citi 11 gadus vecie Gruzijas galvaspilsētas bērni. Tomēr meitene jau kopš dzimšanas dzīvo valsts iekšienē pārvietotu personu (VIPP) izmitināšanas centrā.

Viņas ģimene un ceturtdaļmiljons citu etnisko gruzīnu meklēja patvērumu no vardarbības, kas 20. gs. 90. gadu vidū uzliesmoja Abhāzijas separātistu reģionā. Tūkstošiem joprojām dzīvo pārbūvētās viesnīcās, slimnīcās un pat armijas kazarmās. 2008. gada augusta karš tikai pasliktināja situāciju.

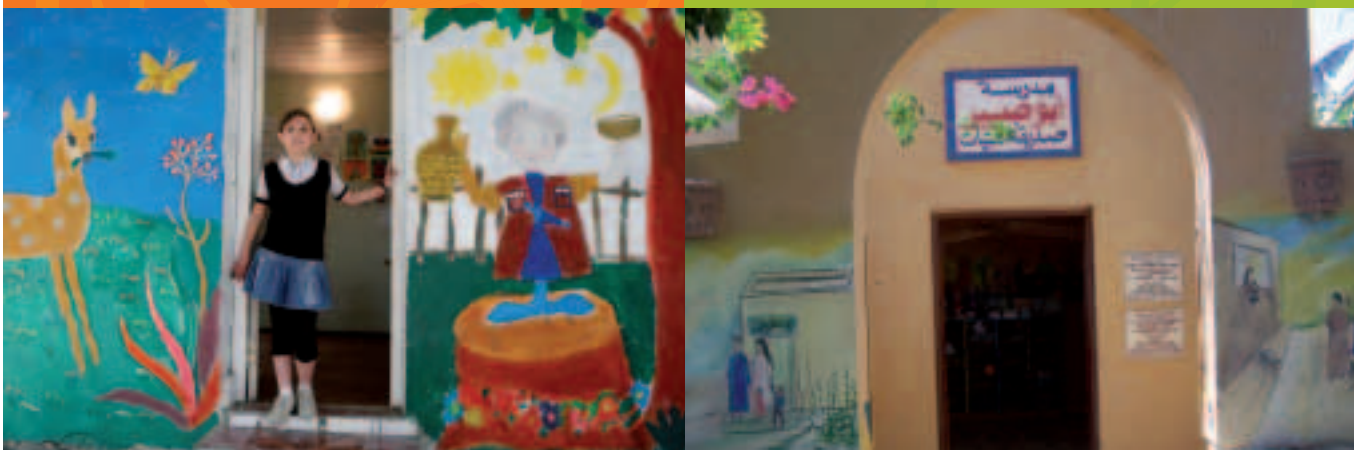
Ketevānas vecāki Irma un Merabs apņēmušies dzīvot normālu dzīvi, neraugoties uz spiedīgajiem apstākļiem. Viņi pat ir pārveidojuši daļu sava pieticīgā mājokļa par klases telpu, kurā vietējie bērni var iesaistīties ārpusklases nodarbībās, piemēram, gleznošanas, zīmēšanas, dziedāšanas, dejošanas un datorzinību pulciņā.

„Bērniem ļoti patīk šeit uzturēties pēc skolas un nedēļas nogalēs,” sajūsmināti stāstīja Irma, kas brīvprātīgi strādā par skolotāju. Ar ES finansētas programmas palīdzību viņa varēja iekārtot klases telpu.

Iesakņošanās

Projekta koordinatore Rike Johansena, kas pārstāv Dānijas bēgļu padomi, skaidro, ka projekts sniedz iespējas valsts iekšienē pārvietotām personām un palīdz tām atrast pienācīgu mājokli, iemācot aizstāvēt savas tiesības, sniedzot informāciju un juridiskas konsultācijas. Jo īpaši palīdzību saņem tie pārvietotie cilvēki, kuriem draud izlikšana no privatizētiem īpašumiem.

Nunu Sanaja, kas dzīvo izmitināšanas centra slimnīcā un turpat arī strādā par medicīnas māsu, saņēmusi apmācību tiesību aizsardzības un citās jomās, ko pasniedza profesionāļi, tostarp Gruzijas Jauno juristu biedrība. „Mēs esam apņēmušies panākt, ka VIPP prasības tiek uzklautas un tādiem cilvēkiem kā man tiek piešķirti piemēroti mājokļi citur,” viņa uzsvēra.

Mācības ir meiteņu labākā iespēja

16 gadus vecā Maha dzīvo Abusiras ciemā, kas atrodas netālu no vairākām slavenajām Ēģiptes piramīdām. Kaut arī rit vasaras brīvlaiks, šī apņēmīgā jaunieze trīs reizes nedēļā dodas uz skolu.

Abusiras meiteņu skola ir paredzēta vietējām meitenēm, kas pārāgri pārtraukušas mācības vispārīgglītojošo pamatskolu sistēmā vai dzīvo pārāk tālu no skolām. Tā tapusi, īstenojot vadošu Ēģiptes meiteņu izglītības iniciatīvu, kuras mērķis ir mazināt dzimumu nevienlīdzību pamatizglītības sistēmā. Saskaņā ar riskam pakļautu bērnu programmu ES uzbūvēja un aprīkoja 200 šādas skolas.

„Reiz es apmeklēju parastu skolu, bet man to nācās pamest,” Maha atminējās. „Tomēr es joprojām vēlējos gūt izglītību. Kādu dienu devos garām šai skolai un nolēmu aprunāties ar skolotājiem. Viņi palīdzēja pārliecināt manu tēvu un iestāties skolā.”

Pārliecināšanas māksla

Kopš 2004. gada, kad skolu atvēra, darbinieki ir iesaistījušies vietējo iedzīvotāju pārliecināšanas kampaņā. „Sākumā daudziem vecākiem bija noraidoša attieksme, par aizbildinājumu minot finansiālus un sociālus iegāntus,” sacīja skolas direktore Imana Sābera. „Šobrīd skola ir tik iecienīta, ka izveidojusies rinda uz mācībām.”

Skolā ir tikai viena klase, kurā mācās 36 meitenes, un tās pamatā ir pavisam jauna pieeja. „Šeit nav skolotāju tradicionālajā izpratnē, bet gan īpaši apmācīti grupas vadītāji, kuru uzdevums ir mācīt katru skolnieci individuāli un atbilstīgi viņas vajadzībām,” uzsvēra Sābera.

Arī meiteņu dažādais vecums var radīt sarežģījumus. „Mēs rūpējamies, lai meitenes cita citu uztvertu kā māsas un draudzenes un neizjustu vecuma atšķirības, jo vissvarīgākais uzdevums šeit ir iegūt izglītību,” viņa piebilda.

Maha, kas ir viena no vecākajām meitenēm klasē, drīz absolvēs skolu. „Mans sapnis ir studēt augstskolā. Es vēlētos kļūt par skolotāju, jo man ļoti patīk mūsu skolotāju darbs,” viņa pacīlāti sacīja.

Dr. Naira Apciaurija uzņem pacientus Kaheti reģionā.

Pareizās zāles

Dr. Elza Togonidze bija ļoti priecīga, kad 2007. gada decembrī Kaheti reģiona mazajā Eniseli ciemā (Gruzijā) atvēra jauno primārās veselības aprūpes centru, kas paredzēts vairāk nekā 4000 tuvākās apkaimes iedzīvotājiem.

„Mūsu rīcībā ir viss vajadzīgais aprīkojums un telpas, kas atbilst pacientu primārās veselības aprūpes vajadzībām — no grūtniecības līdz pat diabētam,” viņa piebilda. „Vietējie iedzīvotāji ir ļoti apmierināti. Patiesībā klīnikai tagad ir tik laba slava, ka uz ārstu konsultācijām dažreiz ierodas pat tādi cilvēki, kam ar veselību viss ir kārtībā,” viņa ar smaidu sacīja.

Šo pat nevar salīdzināt ar veco centra ēku, kuras drupas joprojām redzamas aiz jaunās celtnes un ir skaudrs atgādinājums par katastrofālo veselības aprūpes stāvokli daudzviet valstī.

Ceļā uz labāku veselības aprūpes sistēmu

„Saskaņā ar šo izmēģinājuma projektu Veselības ministrija izstrādāja pilnīgu ģenerālplānu ārstniecības iestāžu būvniecībai un atjaunošanai, personāla apmācībai un pārkvalificēšanai, kā arī veselības aprūpes popularizēšanai vietējās sabiedrības vidū un zināšanu vairošanai par to,” klāstīja Kvarēli ambulatorās klīnikas galvenais ārsts Dr. Giorgijs Šavgulize.

Izmēģinājuma plāns nodrošināja finansējumu 52 veselības aprūpes centru būvniecībai vai renovācijai, 360 veselības aprūpes veicināšanas brīvprātīgo apmācībai un 76 ciematu veselības aizsardzības komiteju dibināšanai. Turklāt visā reģionā uzstājās ceļojoša teātra grupa, kuras mērķis bija palielināt primārās veselības aprūpes nozīmi.

„Mēs negrasāmiem apstāties tikai pie primārās veselības aprūpes uzlabošanas. Pašlaik visā valstī īstenojam kampaņu, lai uzbūvētu vairāk nekā 100 modernu slimnīcu, no kurām dažas atradīsies Kaheti reģionā,” ar lepnumu sacīja Šavgulize.